

NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC THÔNG TIN ĐỐI NGOẠI TRÊN BÁO NHÂN DÂN TRONG TÌNH HÌNH MỚI

NGUYỄN TRUNG THÀNH*

Báo Nhân Dân là một trong những cơ quan thông tin đối ngoại chủ lực, chính thống của Đảng, Nhà nước ta. Bên cạnh việc thông tin chính thức về Việt Nam, thông tin quảng bá hình ảnh của đất nước ta ra thế giới, Báo Nhân Dân ngày càng chú trọng thông tin tình hình thế giới vào Việt Nam và giải thích, hiệu chỉnh, phân bác các thông tin sai lệch, xuyên tạc về Việt Nam trên tất cả các lĩnh vực, qua đó góp phần nâng cao chất lượng công tác thông tin đối ngoại trên Báo Nhân Dân trong tình hình mới.

THÔNG tin tình hình thế giới vào Việt Nam là thông tin về tình hình quốc tế trên các lĩnh vực, các khu vực, về quan hệ giữa Việt Nam với các nước và các thông tin quốc tế khác nhằm gia tăng sự hiểu biết về đời sống chính trị thế giới cho độc giả, thúc đẩy quan hệ chính trị, xã hội, văn hóa, quốc phòng - an ninh giữa Việt Nam với các nước, phục vụ phát triển kinh tế đất nước, thúc đẩy tiến trình hội nhập quốc tế của Việt Nam; *thông tin giải thích, hiệu chỉnh những nội dung sai lệch hoặc phân bác những luận điệu cố tình xuyên tạc* nhằm kịp thời cung cấp những thông tin chính xác, khách quan về Việt Nam, tránh những cách hiểu chưa đủ, chưa đúng, hiểu sai của độc giả trong nước và quốc tế, gây những bất lợi trong quan hệ đối ngoại của ta. Đây là hai mảng nội dung cấu thành quan trọng của công tác thông tin đối ngoại.

1- Về thông tin tình hình thế giới vào Việt Nam, để làm tốt công việc này, Báo Nhân

Dân thành lập các cơ quan thường trú ở một số nước và thành phố trên thế giới. Hiện nay, Báo Nhân Dân có 6 cơ quan thường trú tại nước ngoài, gồm tại Trung Quốc, Nga, Pháp, Thái Lan, Lào và Cam-pu-chia. Các phóng viên thường trú của Báo Nhân Dân trên thế giới đưa tin chi tiết về các vấn đề thời sự thuộc dòng chủ lưu của đời sống quốc tế, những “điểm nóng” mà độc giả quan tâm hoặc tổ chức các chuyên đề, xây dựng các bài, loạt bài phân tích chuyên sâu, giúp độc giả trong nước hiểu rõ, kịp thời về tình hình quốc tế hằng ngày. Lợi thế và đặc thù quan trọng nhất của thông tin đối ngoại trên Báo Nhân Dân là luôn mang tính chính thống và có độ tin cậy theo các chuẩn mực nghiệp vụ và chính trị cao, mang tầm quốc gia và quốc tế.

Trong lĩnh vực thông tin đối ngoại, Báo Nhân Dân phát huy thế mạnh của mình, chú

* Báo Nhân Dân

trọng đẩy mạnh thông tin và tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, thành tựu đổi mới đất nước, tình hình trong nước, những vấn đề quan trọng của đất nước, quan điểm, lập trường của nước ta đối với các vấn đề quốc tế, khu vực... đến cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài và bạn bè quốc tế, góp phần quảng bá hình ảnh một đất nước Việt Nam ổn định, phát triển, yêu hòa bình, thân thiện, kiên trì chính sách đối ngoại rộng mở, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ quốc tế, hợp tác cùng phát triển, chủ động và tích cực hội nhập quốc tế...

Bình luận quốc tế là thể loại báo chí có thế mạnh và chủ lực của Báo Nhân Dân trong thông tin về tình hình thế giới vào Việt Nam. Đây là thể loại được Báo Nhân Dân dày công gây dựng và đã có thương hiệu, uy tín trong lòng độc giả từ lâu. Khi xuất hiện các “điểm nóng”, các sự kiện, vấn đề quốc tế nổi cộm, Báo Nhân Dân đều kịp thời xây dựng hệ tin, bài phản ánh, phân tích, bình luận, trong đó các loại thể thông tấn (chủ yếu là thể loại tin, bài phản ánh, phỏng vấn) và loại thể chính luận (chủ yếu là thể loại bình luận, xã luận) chiếm ưu thế, mà chủ lực và có sức hút hơn cả là các bài bình luận quốc tế. Những bài bình luận quốc tế sâu sắc, phân tích đa chiều cạnh, mang bản sắc riêng giúp độc giả trong nước hiểu sâu hơn về hiện tượng, bản chất các sự kiện, vấn đề quốc tế, đồng thời thể hiện lập trường, thái độ chính thức của Việt Nam, giúp cộng đồng quốc tế hiểu đúng hơn về đường lối, chính sách đối ngoại của Đảng, Nhà nước ta, phục vụ điều chỉnh quan hệ quốc tế theo hướng có lợi cho đất nước, góp phần mở rộng sức ảnh hưởng, uy tín và vị thế quốc tế của Việt Nam.

Trong những năm gần đây, trước những diễn biến phức tạp, khó lường của tình hình

thế giới, Báo Nhân Dân chủ động tập trung tuyên truyền một số nội dung chính về: Cục diện thế giới theo xu hướng đa cực, đa trung tâm diễn ra rõ nét và nhanh hơn; xu hướng hợp tác đa phương đang được các nước coi trọng, nhằm đối phó các thách thức kinh tế, các vấn đề an ninh phi truyền thống và các vấn đề toàn cầu; cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn; cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu; phản ánh tình hình tại các “điểm nóng” trên thế giới như: Khu vực Trung Đông; Mỹ La-tinh; xung đột sắc tộc, khủng bố, nội chiến tại nhiều nơi trên thế giới; tuyên truyền đậm nét, sâu rộng về mối quan hệ hữu nghị đặc biệt giữa Việt Nam với các nước láng giềng và các đối tác chiến lược...

Báo Nhân Dân chú trọng nâng cao chất lượng các chuyên mục, vừa mở theo chiều rộng để phủ về diện thông tin quốc tế, vừa đầu tư chuyên sâu các chuyên mục trọng điểm, được độc giả quan tâm, nổi bật là các chuyên trang, chuyên mục quốc tế như: chuyên trang “Quốc tế”, chuyên mục “Sự kiện và bình luận”, “Thế giới tuần qua”, “Bình luận quốc tế”, “Thời sự quốc tế”, “Tin vấn thế giới”, “Chuyện thời sự”, “Điểm thời sự”...; các chuyên mục giới thiệu văn hóa, hình ảnh đất nước, con người của các quốc gia trên thế giới, như “Nhìn ra nước ngoài”, “Trên đất nước anh em”...

Các trang tiếng nước ngoài của Báo Nhân Dân gồm trang tiếng Anh, tiếng Trung Quốc, tiếng Pháp, tiếng Nga, tiếng Tây Ban Nha chất lượng ngày càng nâng lên, là cánh tay nối dài của Báo Nhân Dân đến với độc giả, thị trường báo chí thế giới, đặc lực phục vụ hiệu quả công tác thông tin đối ngoại.

Bên cạnh những thuận lợi và kết quả đạt được, công tác thông tin đối ngoại trên Báo Nhân Dân vẫn còn một số hạn chế chưa đáp

ứng được so với yêu cầu của thực tiễn và nhiệm vụ chính trị. Nội dung thông tin vẫn có lúc chưa kịp thời, thiếu chiều sâu và sức thuyết phục. Các phương thức để thông tin giới thiệu quảng bá hình ảnh, tiềm năng của đất nước đối với bạn bè quốc tế, những người nước ngoài sinh sống, làm việc tại Việt Nam, bà con kiều bào ta ở nước ngoài chưa thực sự đa dạng, phong phú, hấp dẫn. Hình thức trình bày, các thể loại báo chí còn đơn điệu. Các trang tiếng nước ngoài của Báo Nhân Dân dù có những bước phát triển mạnh mẽ, song vẫn chưa thực sự đáp ứng được nhu cầu của độc giả...

Những hạn chế, yếu kém của công tác thông tin đối ngoại của Báo Nhân Dân là do lực lượng làm thông tin đối ngoại còn chưa thật sự được đào tạo chuyên nghiệp; nguồn lực tài chính dành cho hoạt động thông tin đối ngoại còn hạn hẹp; công tác dự báo còn yếu; việc ứng dụng các công nghệ mới vào thông tin đối ngoại còn chậm và bộc lộ những hạn chế; sự phối hợp công tác giữa các ban chuyên môn trong nội bộ Báo và với các cơ quan thông tin đối ngoại bên ngoài có lúc, có nơi còn chưa thực sự nhuần nhuyễn, gặp khó khăn; sự cạnh tranh của các phương tiện truyền thông xã hội...

2- Về thông tin giải thích, hiệu chỉnh những nội dung sai lệch và phản bác những luận điệu cố tình xuyên tạc về Việt Nam, ngay từ những năm 1986 - 1996, Báo Nhân Dân đã tích cực tham gia cuộc đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ tính khoa học và cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lê-nin và tư tưởng Hồ Chí Minh, đấu tranh phản bác những luận điệu xuyên tạc, sai trái, thù địch, vạch trần âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch, khẳng định niềm tin và quyết tâm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta

xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Một trong những nhiệm vụ quan trọng giai đoạn này là đấu tranh chống các hiện tượng tiêu cực trong bộ máy của Đảng, Nhà nước và trong xã hội lúc bấy giờ. Với chuyên mục “*Những việc cần làm ngay*”, Báo Nhân Dân đăng một loạt bài phê phán các hiện tượng tiêu cực đó, mà tác giả chính là Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh. Chuyên mục này được sự hưởng ứng rộng rãi của dư luận, giúp bạn đọc trong nước và quốc tế hiểu hơn về công cuộc xây dựng, chỉnh đốn của một Đảng cách mạng, chân chính, tiến bộ luôn nghiêm khắc với mình, thành tâm cầu tiến bộ để ngày càng trong sạch, vững mạnh; gián tiếp đánh thép phản bác lại những luận điệu xuyên tạc, sai trái, âm mưu lợi dụng, khoét sâu những yếu điểm, hạn chế của Đảng ta hòng ráo riết thúc đẩy những đòn tấn công thâm hiểm, nhằm thủ tiêu vai trò lãnh đạo của Đảng, của các thế lực thù địch, phản động, cơ hội chính trị trong và ngoài nước. Chuyên mục “*Những việc cần làm ngay*” có tiếng vang rất lớn, sau này chuyển thành diễn đàn “*Nói và Làm*”, gắn kết một cách chặt chẽ giữa việc phê phán trên báo với việc sửa chữa bằng những hành động cụ thể, thiết thực hằng ngày của mỗi cán bộ, đảng viên.

Vào thời kỳ đầu đổi mới, những tư tưởng dao động, hoài nghi về thành tựu đổi mới, về chủ nghĩa xã hội và con đường lên chủ nghĩa xã hội của nước ta khá phổ biến. Tình hình này gắn liền với những tin tức đồn dập về cải tổ, cải cách ở Liên Xô và các nước Đông Âu dội vào trong nước, theo đó, các tư tưởng đa nguyên, đa đảng tác động mạnh đến nước ta. Trước tình hình phức tạp đó, Báo Nhân Dân đã đăng tải nhiều bài viết đề,

một mặt, khẳng định sự kiên định và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, kiên định đường lối đổi mới của Đảng, kiên định các nguyên tắc của Đảng để xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; mặt khác, đanh thép phản bác những luận điệu xuyên tạc, sai trái, thù địch tấn công vào những vấn đề cốt lõi nền tảng tư tưởng của Đảng ta và con đường lên chủ nghĩa xã hội, công cuộc đổi mới toàn diện đất nước. Những nghị quyết quan trọng của Đảng ta giai đoạn này như Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa VI về “Một số vấn đề cấp bách về công tác tư tưởng trước tình hình trong nước và quốc tế hiện nay”, nhận định những nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tình trạng khó khăn ở nhiều nước xã hội chủ nghĩa để rút kinh nghiệm cho chúng ta phòng và tránh những sai lầm trong lãnh đạo nói chung và trong lãnh đạo tư tưởng nói riêng; Nghị quyết số 08A-NQ/HNTW, Hội nghị Trung ương 8 khóa VI, về “Tình hình các nước xã hội chủ nghĩa, sự phá hoại của chủ nghĩa đế quốc và nhiệm vụ cấp bách của Đảng ta”,... là các cơ sở quan trọng để Báo Nhân Dân xây dựng tuyên bài quan trọng trên. Có thể kể đến các bài viết có tính bút chiến mạnh mẽ, tạo tiếng vang và hiệu quả tuyên truyền nổi bật giai đoạn này, nhất là vào dịp chuẩn bị Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII của Đảng, như “*Chủ nghĩa xã hội hấp hối rồi chăng?*”, “*Chủ nghĩa đa nguyên chính trị và thủ đoạn chống chủ nghĩa xã hội*”, “*Thích ứng hay đổi màu?*”, “*Đổi mới nửa vời hay nhất quán?*”; “*Tầm biến chi đường lộn ngược*”,... Tuyên bài viết trên đã góp phần quan trọng giữ vững trận địa tư tưởng trong Đảng và trong xã hội, tạo cơ sở và những tác động tích cực đến việc

hoạch định Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội năm 1991...

Những vấn đề quốc tế nhạy cảm, thông tin còn sai lệch nhiều trên các phương tiện truyền thông đại chúng của thế giới, như về đường lối đối ngoại của Việt Nam, về quan hệ của Việt Nam với các nước láng giềng, về vấn đề tôn giáo, dân tộc, dân chủ, nhân quyền, về vấn đề bảo vệ chủ quyền biển, đảo, nhất là Biển Đông... cũng được Báo Nhân Dân có hệ bài viết kịp thời giải thích, hiệu chỉnh và đấu tranh, qua đó giúp bạn bè quốc tế hiểu đúng hơn và ủng hộ đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển, đa dạng hóa, đa phương hóa của Việt Nam.

Việc xuất bản “Sách trắng Quốc phòng” đã đáp ứng các yêu cầu ở trong nước và quốc tế tìm hiểu về chính sách quốc phòng của ta. Tuyên truyền về kết quả phân giới cắm mốc biên giới trên đất liền cùng với việc ký và đưa vào thực hiện ba văn kiện pháp lý giữa Việt Nam - Trung Quốc, tiến trình phân giới cắm mốc với Lào và Cam-pu-chia, bảo vệ chủ quyền biển, đảo được triển khai tích cực với tư liệu phù hợp đến nhiều đối tượng, góp phần tăng thêm nhận thức đúng đắn về chủ quyền biên giới lãnh thổ của đất nước, tạo được sự đồng thuận trong xã hội và sự tin tưởng của nhân dân đối với chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước ta, giải tỏa được nhiều băn khoăn, hoài nghi trong dư luận.

Trong những năm gần đây, cùng với việc tăng cường quảng bá thông tin về đất nước, con người và sự phát triển của Việt Nam, Báo Nhân Dân đấu tranh chủ động và hiệu quả hơn với những luận điệu xuyên tạc về Việt Nam, nhất là trong những vấn đề như dân chủ, nhân quyền, tôn giáo. Thông qua

các bài viết được đăng tải thường xuyên trên các ấn phẩm, Báo Nhân Dân đã tăng cường cung cấp thông tin chính thống, có định hướng về chính sách và những nỗ lực của Việt Nam trong việc phát huy dân chủ, bảo đảm quyền con người, quyền tự do tôn giáo, những thành tựu của đất nước ta trong phát triển kinh tế - xã hội, xóa đói, giảm nghèo, nâng cao đời sống nhân dân. Việc Việt Nam bảo vệ thành công Báo cáo Kiểm điểm định kỳ phổ cập (UPR) trước Hội đồng Nhân quyền Liên hợp quốc đã góp phần thay đổi cách nhìn nhận và đánh giá của nhiều nước về Việt Nam theo hướng khách quan và toàn diện hơn...

Tuy nhiên, những thông tin giải thích, hiệu chỉnh những nội dung sai lệch và phản bác những luận điệu cố tình xuyên tạc về Việt Nam trên Báo Nhân Dân còn không ít hạn chế, như: Tần suất, cường độ thông tin phản bác chưa nhiều, đều tay, chưa phù hợp lượng thông tin nhiều trên không gian mạng, nhất là trong bối cảnh thông tin xuyên tạc trên các phương tiện truyền thông xã hội xuất hiện dày đặc; chất lượng thông tin, tính bút chiến chưa cao, thiếu chiều sâu, đôi lúc chưa kịp thời, còn bị động. Công tác tuyên truyền về biên, đảo, phân giới cắm mốc trong thời gian qua cũng bộc lộ mặt yếu...

3- Để nâng cao chất lượng thông tin đối ngoại, nhất là đối với hai mảng nội dung thông tin về tình hình thế giới vào Việt Nam và giải thích, hiệu chỉnh, phản bác các thông tin sai lệch, xuyên tạc về Việt Nam, Báo Nhân Dân tập trung thực hiện một số nhiệm vụ, giải pháp:

Một là, tiếp tục quán triệt sâu sắc, thực hiện có hiệu quả chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước về công tác thông tin đối ngoại, trọng tâm là Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, Chiến lược phát triển

thông tin đối ngoại, Chương trình hành động của Chính phủ về thông tin đối ngoại, chủ động xây dựng kế hoạch tuyên truyền dài hạn thông tin đối ngoại của Báo Nhân Dân, đồng bộ trên các sản phẩm báo chí: các ấn phẩm báo in, báo điện tử, truyền hình. Nâng cao năng lực phân tích, dự báo, theo dõi sát diễn biến tình hình quốc tế, trong nước của bộ phận chuyên trách thông tin đối ngoại, xây dựng các kịch bản và phương án tuyên truyền ở từng cấp độ, nhiều tầng thông tin.

Hai là, đổi mới và nâng cao chất lượng nội dung, hình thức của các sản phẩm báo chí, các chuyên trang, chuyên mục và hệ bài viết thông tin đối ngoại. Chú trọng đầu tư cho báo điện tử và hệ bài đấu tranh phản bác các luận điệu xuyên tạc, sai trái, thù địch. Nghiên cứu thử nghiệm các dạng thức thông tin mới phục vụ tuyên truyền thông tin đối ngoại, có sự kết nối, lan tỏa thông tin bằng tận dụng các phương tiện truyền thông xã hội.

Ba là, đầu tư nguồn lực (nhất là nhân lực, tài chính, kỹ thuật) tương xứng với nhiệm vụ thông tin đối ngoại có đòi hỏi, yêu cầu ngày càng cao trong tình hình mới. Xây dựng những cây bút viết bình luận, chuyên luận, bài đấu tranh... có thương hiệu. Mở rộng đội ngũ cộng tác viên chiến lược. Củng cố chất lượng hoạt động của các cơ quan thường trú ở nước ngoài của Báo Nhân Dân.

Bốn là, nâng cao hiệu quả công tác phối hợp trong công tác thông tin đối ngoại giữa các ban, đơn vị, bộ phận trong nội bộ Báo Nhân Dân, tận dụng và tối ưu hóa các nguồn lực sẵn có của Báo; đẩy mạnh việc hợp tác, chia sẻ thông tin và nghiệp vụ với các cơ quan phụ trách thông tin đối ngoại của Đảng, Nhà nước, các cơ quan báo chí trong cả nước. □